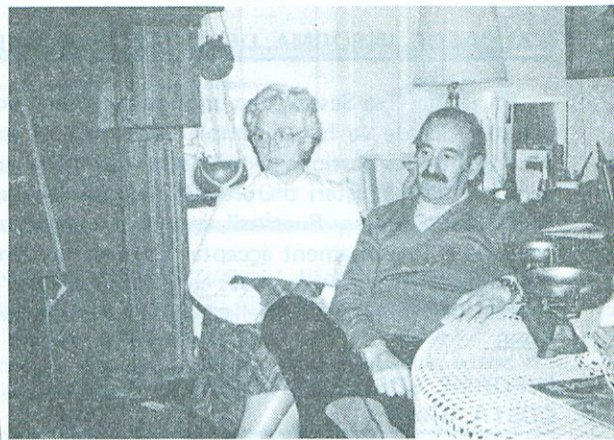

CONVERSA AMB...

Aquest mes, us portem les opinions de dues persones molt inquietes a qui devem la recuperació d'una part del nostre folklore com és el que fa referència a la dansa popular i tradicional de Catalunya.

La Margarida Roca i en Josep Clos no n'han tingut prou d'aprendre per a ells mateixos sino que també han volgut que els altres en participessin; així ha estat com des de fa temps dirigeixen el treball que porta a terme L'ESBART LA FARANDOLA.

L'Escalenc.— Josep, vau néixer a l'Escala?

Josep Clos.— Encara que no tinguí els arrels escalenques, perquè el meu pare era de Sant Feliu de Guixols i la meva mare de Palamós, vaig tenir la sort de néixer a l'Escala, el dia 13 de febrer de 1924. El meu pare va venir l'any 1916 a l'Escala a instal·lar el telèfon a n'en Pepito Andreu, el qual estava construint una central elèctrica a Bellcaire i va demanar al meu pare que es quedés tres mesos per instal·lar la línia d'alta tensió a l'Escala, i d'aquells tres mesos s'hi va quedar tota la vida.

L'Esc.— Des de quan us heu interessat per les danses catalanes?

J.C.— Bé, els meus records, si els hagués de contar tots seria molt llarg, però puc parlar dels de la meva joventut, en quant a activitats que ens han lligat quasi bé tota la vida. De l'any 1942 al 1948 vaig anar a treballar a Barcelona, on vaig trobar-me amb manifestacions populars catalanes que no havia vist mai, aquestes em van sorprendre i agradar molt, vaig veure que era una cosa molt nostra. Durant l'estiu de l'any 1948, en una reunió d'aquelles de cafè, en la que ens hi trobavem en Lluís Albert, en Ramón Andreu i jo, en Lluís, ens va preguntar: "Què us sembla si per la Festa Major fèssim uns ballets?" Jo vaig dir: "Sí que m'agradaria, ja que alguna vegada n'he vist i m'han entusiasmat". Vam fer una crida a la gent i en la Festa Major de l'any 1948, després d'un mes seguit d'assajar, vam presentar, per primera vegada, uns ballets a l'Escala.

Amb un mes vam aprendre sis o set ballets i a més a més, es van ensenyar uns ballets antics a un grup infantil. O sigui que el meu primer mestre va ser en Lluís Albert, però, al marxar ell, aquest grup es va dissoldre. Mentrestant, jo vaig tornar a Barcelona, i allà, vaig conèixer a la que ara és la meva muller; parlant, ella em va fer saber que ballava en l'Esbart Montserrat de Dansaires, això em va cridar molt l'atenció, i els vaig anar seguint a on ballaven: al Casal d'Horta, al Palau de la Música Catalana... Més tard em va fer conèixer al seu mestre, en Joan Comas i Vicens, que va ésser un continuador dels primers folkloristes que hi va haver. Els folkloristes més importants

que hem tingut i que van treballar amb ell, van ser l'Aureli Campmany i en Joan Rigall. En Comas va ser un dels deixebles predilectes d'en Joan Rigall, gairebé tots els coneixements que tenia en Rigall van passar a n'en Joan Comas, que era el mestre de la meva dona. Jo, d'assquitlentes, mentre festejava, m'ho feia venir bé perquè pogués assistir als assaigs. En Joan Comas em va atendre molt bé i va ser molt tolerant, jo hi anava d'oïent i més que tot d'espectador, i quan no tenien cap actuació entre mans a mí també em feien fer puntejos i assajava amb ells. D'aquesta manera jo, sempre amb uns ulls grossos com pomes, anava mirant i escoltant i agafant apunts. I així vam arribar a l'any 1950, que per la festa del Carme, es va organitzar un festival, a la plaça; un mes o dos abans vaig anar a les escoles per ensenyar ballets a la mainada, i el dia del Carme, a la nit, a la plaça Víctor Català, vam ballar uns ballets molt bonics, recordo que l'Antoni Vila va ballar l'Hereu Riera. De resultes d'aquest ball van venir a trobar-me les noies que en aquell moment eren les poncelles de l'Escala i van demanar-me si podien fer elles el que havien fet els nens. Era el que esperava! aleshores jo tenia 24 anys, i el que volia era ensenyar a gent gran per poder també ballar. Els hi vaig dir: "busqueu gent, i tal dia començarem". El dia que vam quedar, vam anar als locals de Cales Monges, erem unes 50 persones, i allí, sense pianista ni res, cantant, els hi vaig ensenyar a muntar el primer ball, "el Rotlletó", però vaig quedar molt cansat, perquè vaig haver de fer-ho en tres fornades. El dia següent només va venir la gent que realment els hi interessava, vam quedar unes tretze parelles; començarem a assajar cap el 20 de juliol, cada dia, per poder ballar per la Festa Major. Vam fer dues ballades, en dos dies, diferents. Per mediació de Mn. Joan Roura ferem una ballada a Banyoles, van tenir molt ahiciant anar-hi, era el mes d'octubre del mateix any 1950, per la festa de Sant Martírià. Després, vam fer una ballada a Santa Caterina, acompanyats de la Cobla de l'Escala, una ballada al Camp de Futbol pel febrer —un dia que recordo que va caure un xic d'aigüa neu—, i pel maig vam fer una festa al Pati de Cales Monges.

L'Esc.— Qui eren aquelles primeres parelles?

J.C.— Doncs eren: en Josep i en Lluís Vilabrú, en Miquel Esparch, en Josep Leonart, en Miquel Moriscot, en Miquel Esponellà, en Jesús Callol, en Tia-net, jo mateix... i de noies: la Lola Coll, la Clarita Batalla, l'Elena Casadevall, la noia del Dandi, la Isabel Tolmo, la Marta de Can Galan, la Caterina Geli, l'Herminia Esponellà... algunes d'aquestes parelles actualment són matrimoni. Vam tenir un començament bastant bonic, però no hi va haver continuïtat. En la primera ballada que va fer aquest esbart que jo havia ensenyat, l'any 1950, vaig presentar al públic de l'Escala, a la meva dona ballant "la Morisca", aquell ball de solistes que feiem salts i donavem la volta a la plaça. No s'havia ballat més i aquest any passat van ballar-lo la Teresa Flaqué i en Jesús Serra d'Albons.

L'Esc.— Quan vau tornar a reprendre aquesta activitat?

J.C.— L'Any 1976 potser perquè era l'època de la transició i del renaixement de Catalunya, altra vegada, va venir a trobar-me un grup de joves, això va ser molt interessant, i ens van demanar a la Margarida i a mí si els volíem ensenyar a ballar. Els primers van ser la Lurdes Boix, en Tero, la nostra filla Montserrat, la Paquita Prat i d'altres... i vam començar a assajar amb ells.

Afortunadament jo he sigut sempre molt previsor i conservador, tenia i tinc, tot un arxiu de música amb cent deu ballets instrumentats i tots els guions dels balls que jo sabia, eren guions molt simplificats, només per recordar si es donava la, ma dreta o l'esquerra... si es feien les voltes cap aquí o cap allà... Al començar amb aquell nou grup, tenia dificultat en interpretar els guions que jo mateix havia escrit, però vam fer un tándem ideal amb la meva dona. Ella no havia pensat mai a dirigir cap esbart, ni tenia cap arxiu, però en canvi tenia deu anys d'experiència d'haver ballat, i una intuïció que moltes vegades superava la dificultat d'interpretar un guió.

Tenim la joia de que aquest grup, fundat l'any 1976, hagi arribat als vuit anys d'existència, quan les coses de l'Escala no solen durar gaire. Ara, el que és trist és que, en aquests moments, hi ha molt pocs nois i noies escalencs, i si